

SECTION 1. PHILOSOPHY OF CULTURE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-545-7-1>

TRANSFORMATION OF ARTISTIC PERCEPTION IN THE SPACE OF A VIRTUAL MUSEUM

ТРАНСФОРМАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙНЯТТЯ В ПРОСТОРИ ВІРТУАЛЬНОГО МУЗЕЮ

Dariuha E. V.

*Postgraduate student at the Department
of Cultural Studies, Philosophy
and Museum Studies
Poltava V. G. Korolenko National
Pedagogical University
Poltava, Ukraine*

Дарюга Е. В.

*аспірант кафедри культурології,
філософії та музеєзнавства
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна*

У сучасному світі цифрові технології докорінно змінюють взаємодію людини з мистецтвом, і одним із ключових проявів цього є віртуальні музеї. Вони усувають фізичні обмеження, відкриваючи нові горизонти для художнього сприйняття та переосмислення експозиції, інтерпретації й естетичного досвіду. Завдяки інтерактивним технологіям, 3D-моделюванню, доповненій і віртуальній реальності віртуальні музеї не лише розширюють доступ до своїх експонатів, а й пропонують інноваційні форми їхнього сприйняття. Це особливо важливо в умовах глобалізації, пандемічних обмежень (пандемія COVID-19), повномасштабної війни в Україні та зростання ролі дистанційного навчання.

Таким чином, дане дослідження є актуальним в наш час, оскільки воно допоможе зрозуміти сучасні культурні, естетичні та технологічні виклики, що постають перед нами, а також, знайти ефективні шляхи популяризації творів мистецтва й історико-культурної спадщини.

В кінці XX століття, через динамічне зростання кількості користувачів мережею Інтернет великі музеї по всьому світу почали активно створювати власні вебсайти, прагнучи розширити аудиторію та підвищити інтерес до своїх колекцій. З часом заклади культури переосмислили можливості інтернету, як тільки вони усвідомили переваги цифрових технологій, вони почали активно впроваджувати нові інструменти для взаємодії з аудиторією [1; 5].

Однією з таких інновацій стало створення віртуальних музеїв – нового феномену сучасної культури, що стрімко розвивається та відкриває нові можливості для взаємодії з творами мистецтва. Віртуальний музей – це електронний ресурс, що містить інформацію про музей, який може існувати як у фізичному просторі, так і виключно в інтернеті [2]. Завдяки інтерактивним технологіям він дозволяє відвідувачам «переміщатися» між тривимірними залами, знайомитися з експонатами, переглядати зображення та отримувати додаткові відомості [1].

Поява віртуальних музеїв стала можливою завдяки поєднанню можливостей інтернету та інформаційно-комунікаційних технологій. У процесі розвитку вони поступово набули власної ідентичності, відходячи від концепції звичайних вебсайтів традиційних музеїв. Натомість сучасні віртуальні музеї пропонують повноцінний цифровий простір для дослідження та взаємодії, що забезпечує новий рівень доступу до експонатів [1; 3].

Сьогодні можна стверджувати, що віртуальні музеї володіють кількома важливими характеристиками:

1. Віртуальні музеї існують у цифровому просторі, базуючись на реальних експонатах і мають власну структуру. Вони надають організаторам свободу у виборі форми подачі матеріалу та можливість створювати унікальні інтерпретації музейного простору. Завдяки цифровим технологіям відвідувачі отримують новий досвід взаємодії з експонатами [1; 4].

2. Віртуальні музеї ґрунтуються на артефактах і культурних об'єктах минулого, сучасності та інколи майбутнього, створюючи «нову реальність» музейного простору. На відміну від традиційних музеїв, вони можуть безперервно оновлювати експозиції, оскільки цифровий формат дозволяє демонструвати виставки необмежений час. Кількість представлених експонатів залежить від нових ідей та проєктів, а єдині обмеження стосуються напрямку діяльності та тематичних особливостей музею. Крім того, віртуальні музеї не мають проблем із фізичним збереженням експонатів, що мінімізує ризики їхньої втрати чи пошкодження [5].

3. Віртуальні музеї доступні кожному користувачеві інтернету незалежно від місця та часу. Вони особливо зручні для тих, хто не має можливості відвідувати культурні заклади чи подорожувати. Віртуальний простір забезпечує комфортний перегляд, даючи відвідувачам свободу вибору темпу та способу взаємодії з експонатами. Подібно до будь-якого вебресурсу, віртуальний музей має власну структуру, план та навігаційну карту, однак кожен користувач самостійно визначає, які об'єкти досліджувати та скільки часу їм приділяти [1; 3].

Сучасні віртуальні музеї характеризуються структурною та функціональною різноманітністю і виконують три основні функції: технологічну, інформаційну та культурну. Вони забезпечують безконтактну взаємодію відвідувачів з експонатами, створюючи ефект присутності, виступають як цифрові платформи для масового інформування та комунікації та стають частиною культурно-дозвілєвого простору, сприяючи творчому розвитку та культурному обміну [1; 4].

Таким чином, віртуальні музеї не лише розширюють доступ до експонатів, а й змінюють саму концепцію музейної взаємодії, роблячи її більш гнучкою, доступною та інтерактивною.

Технічні можливості віртуальних музеїв дозволяють представляти свої експонати разом із науково-допоміжними матеріалами в різних форматах – через інтернет, сенсорні кіоски, портативні носії. Такі експонати можуть супроводжуватися зображеннями, аудіо- та відеоматеріалами, а також документальними свідченнями, що збагачує досвід взаємодії з ними [4].

Зміст віртуального музею може охоплювати найрізноманітніші сфери: від творів мистецтва, історичних артефактів і музейних колекцій до сімейних реліквій та приватних зібрань, що робить його універсальним інструментом збереження та популяризації творів мистецтва й історико-культурної спадщини [1].

Сьогодні віртуальні музеї стали зручним і популярним форматом, що пропонує новий рівень взаємодії з експонатами. Вони дозволяють відвідувачам вільно переміщатися між інтерактивними залами, обирати виставкові простори та експозиції завдяки комфортному та інтуїтивно зрозумілому інтерфейсу.

Як правило, віртуальні музеї містять великі колекції експонатів, доповнені повноекранними зображеннями та довідковими матеріалами. Важливу роль у художньому сприйнятті простору відіграють дизайнерські рішення: колірна гама, графіка та анімація впливають на настрій відвідувачів, привертають їхню увагу та підкреслюють ключові елементи експозиції.

Анімаційні заставки додають віртуальним екскурсіям динамічності та реалістичності, а сучасні технології розширюють можливості взаємодії з експонатами. Використання аудіо- та відеоформатів насичує виставки мультимедійним контентом, який не лише розкриває зміст експонатів, а й робить їх більш захопливими. Інтерактивні елементи, своєю чергою, сприяють залученню відвідувачів, створюючи ефект занурення в музейний світ та забезпечують зворотний зв'язок [3; 4].

Зазначимо також, що віртуальні музеї відкривають нові можливості для організації фондової роботи. Завдяки інтернет-технологіям вирішуються ключові завдання, такі як збереження експонатів, їхня

безпеку, а також забезпечення швидкого, зручного та широкого доступу до музейних колекцій. Окрім цього, цифрові технології дають змогу зберігати інформацію про експонати у структурованому вигляді, що спрощує їх каталогізацію та управління фондами [4].

Підсумовуючи, можемо сказати, що сучасне художнє сприйняття в просторах віртуальних музеїв зазнало трансформації, адже цифрові технології забезпечили новий рівень взаємодії з експонатами. Віртуальні музеї створили захопливі віртуальні простори, які надали інтерактивний та персоналізований досвід своїм відвідувачам. Завдяки мультимедійним технологіям і 3D-візуалізації глядач стає активним учасником художнього процесу, що розширює його естетичне бачення та культурну обізнаність.

Таким чином, віртуальні музеї не лише популяризують свої експонати, роблячи їх доступними та інтерактивними, а й змінюють концепцію художнього сприйняття.

Література:

1. Віртуальний музей – ефективний механізм збереження історичної пам'яті та культурної спадщини – Ukrainian Media League. *Ukrainian Media League*. URL: <https://medialeague.com.ua/virtualnyj-muzej-efektyvnyj-mehanizm-zberezheniya-istorychnoyi-pamyati-ta-kulturnoyi-spadshhyny/> (дата звернення: 20.02.2025).
2. Гаврилишина Н. Віртуальний музей. *BVE*. URL: https://vue.gov.ua/Віртуальний_музей (дата звернення: 14.02.2025).
3. Денежніков С. Віртуальний музей у просторі сучасного туризму. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Суми, 18–19 квіт. 2019 р. Суми, 2019. С. 148–151. URL: https://fc.sspu.edu.ua/files/doc_files/2019/1/industriya_turizmu_ta_gostinnosti_74129.pdf (дата звернення: 17.02.2025).
4. Жежнич П., Ришковець Ю. Структурна та формальна моделі віртуального музею. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: «Інформаційні системи та мережі»*. 2008. № 631. С. 107–112. URL: https://vlp.com.ua/files/12_1.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
5. Кузнецова Л., Кушнар'ов І. Віртуальні музеї України як засоби збереження історичної пам'яті в умовах війни. *Питання культурології*. 2024. № 43. С. 142–155. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.43.2024.303042> (дата звернення: 03.02.2025).